THE ISRAELITE PRESS The only Jewish Newspaper in Western Canada.

אידישע וואָרט

Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די היינטיקע קאָנפערענץ

ווען עס קומט ביי אונז צו באשליסן ווענן קהל׳ש ענינים, וואו די צושטימונג פון דע אידישער באפעלקערונג איז נויטיק, קאָן מען זיך באנוצן מיט א מאסן־פארזאמלונג אָדער מיט א קאנפערענץ פון פארשטייער פון ארגאניזאציעס. ביידע מיטלען זיינען ניט קיין פולקאָמע, אָבער קיין אנדערע מיטלען האָבן מיר ניט.

ווען עס קומט צו פארהאנדלען וויכטיקערע קהל׳שע ענינים, באזונדערס אזעלכע וואָס רופן ארויס א טיפן חלוק־הדעות, איז די מאסן־פארזאמלונג אין ניט קיין פלאץ פאר דעם. מאסן־פארזאמלונגען קאָנען ניט באטראכטן קיין פראגעס אביעקטיוו און קאלטבלוטיק, — זיי לאָזן זיך אָפט באוועגן פון מאָמענטאלע סענטימענטן, ניט טראכטנדיק ווענן רעזולטאטן. אגב וועלן מאסן־פארזאמלונגען כמעט אלעמאָל אָננעמען די רעזאָלוציעס וואָס ווערן פאר זיי צוגעגרייט פון די וואָס פארנרופן זיי, — צו די פארזאמלונגען קומען דאָך הויפטזעכלאך די מענשן וואָס סימפאטיזירן מיט די צילן פון די פארופער, די נייטראלע אָדער קעגנערישע עלעמענטן וואָס קומען צו אזעלכע פארזאמלונגען מישן זיך ניט אין די פארהאנדלונגען צי ווייל זיי באטראכטן עס ניט פאר זייער זאך, צי דערפאר ווייל זיי האָבן פשוט מורא זאָגן א וואָרט אין דער פיינטלאכער, אָפט אנגעגלוטערט, ליידנשאפטלאכער אטמאָספערע.

דער בשר־כשר סכסוך דאָ אין שטאָט איז דער בעסטער ביישפיל. דער "רעד העיר" איז געווען א פראָדוקט פון א מאסן־פארזאמלונג, און די "שטאָט קאָמיטע" איז ווידער דערווייל געווארן אין שטיצט זיך אויף מאסן־פארזאמלונגען, — און ביידע פרעטענדירן גלייך צו פארטרעטן די גרעסטע מערהייט פון דער אידישער באפעלקערונג פון שטאָט.

די קאנפערענץ פארנרופן פונ׳ם "פופצענער קאָמיטעט" אויף היינט אוונט, דארף, אין אונזער מיינונג, אמבעסטן אָפּשפּיגלען די באציאונג פון דער היגער אידישער באפעלקערונג צו דער דאָזיקער אומגליקלאכער בשר־כשר פראגע. וואָס האָט אָפּגעקאָסט אונזער קהלה אזא פארשווענדונג פון ענערגיע און אזויפיל ליידן־בלוט. וואָס וואָלט געקאָנט אויסגענוצט ווערן פאר וויכטיקערע, קאָנסטרוקטיווע קהל׳שע ארבעטן . . .

פאקטיש יעדער איד אין שטאָט באלאנגט צו וועלכער ס׳איז אָרגאניזאציע, שול אָדער חברה, און אלע סארטן ארגאניזאציעס זיינען איינגעלאדן צו שיקן זייערע פארטרעטער צו דער דאָזיקער קאנפערענץ. אָט די פארטרעטער וועלן דערפאר אויסדריקן די מיינונג פון כמעט אלע אידן פון שטאָט פאראינטערעסירט אין דער פראגע, ווי די מיינונגען זאָלן ניט זיין פארשיידן.

מיר ווייסן ניט, וואָס דער "פופצענער קאָמיטעט" האָט אויסגעפונען ווענן דעם סכסוך, וועלכער צד איז אין זיינע אויגן מער גערעכט. און וועלכער מער אומגערעכט. אויף וויפל אונז איז אָבער באקאנט, זיינען די מיינונגען מיטגלידער פונ׳ם קאָמיטעט מענשן וואָס זיינען ניט געווען פארוויקלט און אויף וועלכן ס׳איז אופן פערזענלאך פאראינטערעסירט אין דעם סכסוך, און זייער באריכט דארף זיין אן אומפארטייאישער.

אויף דער קאנפערענץ האָבן זיכער ביידע צדדים א גלייכע געלעגנהייט צו זיין פארטראָטן. זיי וועלן האָבן די געלעגנהייט אין דער רואיקער רער קאָנפערענץ אטמאָספערע דורכשמועסן זיך און צוזאמען ריידן זיך. עס קאָן דאָך זיין סוף־כל־סוף, אז די מחלוקת איז געווען ניט ווערט מאָס א רעזולטאט פון מיספארשטענדענישן, וועלכע קאָנען אין באזונדערע שווערע קייסן אויסגעגלייכט ווערן ביי א געמיינשאפטלאכער בארעטונג.

און דאָס דארף זיין דער ציל פון דער קאָנפערענץ: אויסהערנדיק די באריכטן און די רעקאָמענדאציעס פונ׳ם "פופצענער קאָמיטעט", און באקאָנענדיק זיך אלזייטיק מיט דער לאגע, געפינען אן אויסוועג פון דער לאגע, צו דער צופרידענהייט פון ביידע צדדים.

דאָס מוז זיין א פרייוויליקער אָפּמאך פון די צדדים. ווייל קיין מיטל ארויפצוצווינגען באשלוסן זיינען דאָ נימאָ.

מיר זיינען זיכער, אז די בעסערע און ערנסטערע פירער פון ביידע צדדים פארשטייען גאנץ גוט וואָס פאר א חורבן עקשנות קאָן דאָ ברייגנען אינ׳ם היגן אידישן געזעלשאפטלאכן לעבן. אין די אינטערעסן פון טובת הכלל וועלן זיי דערפאר מוזן פארבויגן פערזענלאכע אמביציעס און איינגיין אויף פשרות.

נו, זיכער זיינען דאָ אין עס וועלן פארבלייבן א צאָל טומל־מאכער, וועמען דער גאנצער ענין גייט בלויז אָן אויף אזויפיל, אויף וויפל דאָס גיט זיי א געלעגנהייט צו טומלען זיך. זייער צאָל פון ביידע זיינען, האָפן מיר אָבער, איז קליין. און נאָכדעם ווי די שטאָט וועט אויסדריקן איר מיינונג דורך דער היינטיקער קאָנפערענץ, וועלן די טומל־מאכער פארלירן דעם באָדן פון אונטער די פיס.

די קאָנפערענץ דארף מאכן א סוף צו דעם רואינירנדיקן בשר־כשר קאמף, וואָס איז א שאנד פאר׳ן גוטן נאָמען און אינטעליגענץ פון ווינניפעגער אידישן עולם. מיר האָפן, אז די וועט דעם דאָזיקן צ׳ל דערגרייכן, און ווייל־פעגער אידן וועלן קאָנען זייער קהל׳שע ענערגיע אָנווענדן אויף קאָנסטרוקטיווע ארבעטן, אנשטאט צו פארשווענדן זי אויף אומפארוכטבארער בשר־כשר מחלוקת.

נאָכ׳ן סעזאָן פון "גוטן ווילן"

דער ווינניפעגער שטאָטראט פון לעצטן יאָר האָט פארענדיקט זיין טערמין מיט א ברייטסטיקן אקט: אויף זיין לעצטער זיצונג האָט ער אנגענומען א באשלוס צו פארקירצן די ארבעטס שעה׳ן פון אלע שטאָטיקע אנגעשטעלטע. קארנע טויזנט אין צאָל, פון 55 אויף 44 שעה א וואָך, ניט פארקלענערנדיק זייערע געהאלטן.

נאָך איידער אָבער מען האָט צייט געהאט דורכצופירן דעם באשלוס אין לעבן, איז געקומען דער נייער סיטי קאונסיל און האָט אויף זיין ערשטער זיצונג צוריקגעצוויגן דעם באשלוס. א צאָל ראטמענער, וואָס האָבן פאר קריסמעס געשטימט פאר א פארקירצונג פון די שעה׳ן, האָבן איצט, נאָך קריסמעס, געשטימט קעגן: ס׳איז דאן אפנים געווען אן אנאפל פונם קריסמעס געיסן, וואָס האָט זיך שוין אויסגעוועפט . . .

די אלדערמען וואָס האָבן געפאָדערט אין גע׳פיעל׳ט די צוריקציאונג פון דער דאָזיקער גרויסמוטיקער תקנה, טענה׳ן, אז דער ענין וואָלט גערארפט קאָסטן דער שטאָט ניינציק טויזנט דאָלאר מיט אזויפיל סענטן א יאָר. צו פארפילן דעם פארלוסט פון ארבעטס שעה׳ן דורך נייע אָנגעשטעלטע, די ארבעטער אלדערמען, וואָס זיינען דורכאויס פאר דער פארקירצונג, טענה׳ן, אז דאָס וואָלט באשעפטיקט נאָך א צאָל פערזאָנען, וואָס דארפן אלצאיינס קריגן ארבעטסלאָזיקייט שטיצע.

דער אמת איז צווישן ביידן. עס וואָלט ניט געקאָסט וויפל דער ערשטער צד שאצט אָפּ, ווייל אָנגעשטעלטע וואָס ארבעטן קירצערע שעה׳ן פראָדוצירן מער ארבעט אין די זעלבע שעה׳ן, און דער חשבון פונ׳ם צווייטן צד איז ניט ריכטיק, ווייל אן ארבעטסלאָזנס שטיצע איז ווייניקער, ווי דער געהאלט פון אן אָנגעשטעלטן.

דער שטאָט וואָלט עס געקאָסט טאקע, לאָמיר אָפּשאצן, א פופציק טויזנט דאָלאר א יאָר. איז עס אָבער ניט כדאי? דארף ניט זיין די שטאָט דער מוסטער באלעבאָס פאר אירע אָנגעשטעלטע, באזונדערס איצט, ווען עס ווערן אומעטום געמאכט ערנסטע פארזוכן צו שניידן דעם לעבנס שטייגער פון די ארבעטער, וואָס דראָעט מיט געפאר אונזער גאנצן עקאָנאָמישן לעבן?

55 שעה א וואָך — דאָס זיינען סוועט־שאפ שעה׳ן, ניט ווירדיק פאר א שטאָט. אין א סך פריוואטע אונטערנעמונגען זיינען שוין ארבעטער ניט צופרידן אפילו מיט 44 שעה א וואָך. מיר צוזייפלען, אויב אין ווינניפעג זיינען דאָ פריוואטע אפיסעס וואו אָנגעשטעלטע זאָלן זיין געצוואונגען צו ארבעטן 55 שעה א וואָך.

ס׳איז א חרפה פאר ווינניפעג . . .

דער באדייטנגספולער דיאלאָג

פון י. אייגער (ירושלים)

אין דער גרעסטער און איינפלוסרייכסטער אראבישער צייטונג "פאלעסטין" איז די טעג פארעפנטלאכט געווארן אן ארטיקל אונטער א שרייענדיק קעפל: "די נאציאָנאלע היים, באגרעניצט מיט באדן און נפשות, א געשפרעך מיט ה׳ חאנ׳קין".

איידער מיר ציטירן דעם דיאלאָג, דארף מען זאָגן עטלאכע ווערטער ווענן די צוויי פערזאָנען, וואָס האָבן אים געפירט. יהושע האנקין, זייער א פאָפולער דער איד אין ארץ־ישראל, איז אחער געקומען מיט א האלבן יארהונדערט צור ריק און ער האָט געבראכט מיט זיך א באדייטנדע, לויט יענער צייט מיטלען. ער האָט זיך באשעפטיקט אויסשליסלאך מיט קויפן באדן, און דאָס רוב באדנס, וואָס געפינען זיך איצט ביי אידן, זיינען דורכגעגאנגען דורך זיינע הענט. ער האָט געקייפט פאר דעם נאציאָנאל פאנד, פאר געזעלשאפטן און יחידים. ער איז אינ׳בערהויפט זייער פאָפולער צווישן די אראבער: "כאוואדשע האנקין" (הער האנקין) ווייס יעדער; עס איז דוכט זיך נישטאָ קיין איין אראבער אין ארץ־ישראל וואָס זאָל אים ניט קאָנען, אדער לפחות, וואָס זאָל ניט האָבן געהערט פון אים. צוזאמען מיט זיינע גרויסע באדן קניות, וועלכע זיינען צומאָל געווען ריזיקע, און די ארעענטאלישע פאנטאזיע האָט זיי נאָך לעגענדאריש פארגרעסערט, האָט נאָך פיל מיטגעהאלפן זיין פאָפולאָריטעט, זיין אומדערשראָקנקייט און דרייסטקייט, וואָס ווערט הויך געשעצט אויפן אריענט. די אראבער דערציילן פיל מעשיות ווענן זיין וואונדערלאכער העלדישקייט, זיי דערציילן, למשל, אז איין מאָל איז כאוואדשא האנקין געריטן אויף זיין טייערן אראבישן פערדל. און ער האָט זיך באגעגנט מיט א טויבן וויינ׳קעל אויף אזעלכע פאלן שטעלן זיי אָפּ. בעשן מכלומרשט פייער צו פארריכטן אן זיי ראבירן אָפּ. זיי האָבן אויף ביי ה׳ חאנ׳קין׳ען געבעטן צו שיקן זייערע פארטרעטער צו דער דאָזיקער קאנפערענץ. אָט די פארטרעטער וועלן דערפאר אויסדריקן די מיינונג פון כמעט אלע אידן פון שטאָט פאראינטערעסירט אין דער פראגע, ווי די מיינונגען זאָלן ניט זיין פארשיידן.

מיר ווייסן ניט, וואָס דער "פופצענער קאָמיטעט" האָט אויסגעפונען ווענן דעם סכסוך, וועלכער צד איז אין זיינע אויגן מער גערעכט. און וועלכער מער אומגערעכט. אויף וויפל אונז איז אָבער באקאנט, זיינען די מיינונגען מיטגלידער פונ׳ם קאָמיטעט מענשן וואָס זיינען ניט געווען פארוויקלט און אויף וועלכן ס׳איז אופן פערזענלאך פאראינטערעסירט אין דעם סכסוך, און זייער באריכט דארף זיין אן אומפארטייאישער.

אויף דער קאָנפערענץ האָבן זיכער ביידע צדדים א גלייכע געלעגנהייט צו זיין פארטראָטן. זיי וועלן האָבן די געלעגנהייט אין דער רואיקער רער קאָנפערענץ אטמאָספערע דורכשמועסן זיך און צוזאמען ריידן זיך. עס קאָן דאָך זיין סוף־כל־סוף, אז די מחלוקת איז געווען ניט ווערט מאָס א גרויסער מאָס א רעזולטאט פון מיספארשטענדענישן, וועלכע קאָנען אין באזונדערע שווערע קייסן אויסגעגלייכט ווערן ביי א געמיינשאפטלאכער בארעטונג.

און דאָס דארף זיין דער ציל פון דער קאָנפערענץ: אויסהערנדיק די באריכטן און די רעקאָמענדאציעס פונ׳ם "פופצענער קאָמיטעט", און באקאָנענדיק זיך אלזייטיק מיט דער לאגע, געפינען אן אויסוועג פון דער לאגע, צו דער צופרידענהייט פון ביידע צדדים.

דאָס מוז זיין א פרייוויליקער אָפּמאך פון די צדדים. ווייל קיין מיטל ארויפצוצווינגען באשלוסן זיינען דאָ נימאָ.

מיר זיינען זיכער, אז די בעסערע און ערנסטערע פירער פון ביידע צדדים פארשטייען גאנץ גוט וואָס פאר א חורבן עקשנות קאָן דאָ ברייגנען אינ׳ם היגן אידישן געזעלשאפטלאכן לעבן. אין די אינטערעסן פון טובת הכלל וועלן זיי דערפאר מוזן פארבויגן פערזענלאכע אמביציעס און איינגיין אויף פשרות.

נו, זיכער זיינען דאָ אין עס וועלן פארבלייבן א צאָל טומל־מאכער, וועמען דער גאנצער ענין גייט בלויז אָן אויף אזויפיל, אויף וויפל דאָס גיט זיי א געלעגנהייט צו טומלען זיך. זייער צאָל פון ביידע זיינען, האָפן מיר אָבער, איז קליין. און נאָכדעם ווי די שטאָט וועט אויסדריקן איר מיינונג דורך דער היינטיקער קאָנפערענץ, וועלן די טומל־מאכער פארלירן דעם באָדן פון אונטער די פיס.

די קאָנפערענץ דארף מאכן א סוף צו דעם רואינירנדיקן בשר־כשר קאמף, וואָס איז א שאנד פאר׳ן גוטן נאָמען און אינטעליגענץ פון ווינניפעגער אידישן עולם. מיר האָפן, אז די וועט דעם דאָזיקן צ׳ל דערגרייכן, און ווייל־פעגער אידן וועלן קאָנען זייער קהל׳שע ענערגיע אָנווענדן אויף קאָנסטרוקטיווע ארבעטן, אנשטאט צו פארשווענדן זי אויף אומפארוכטבארער בשר־כשר מחלוקת.

מיט די ארעסטירטע אין סאוועט רוסלאנד

ידיעות פון דער אויסלענדישער דעלעגאציע פון דער ציוניסטיש־סאָציאליסטישער פארטיי (צ. ס.) אין פ. ס. ס. ר.

(פארזעצונג)

סטאלינגראד.—(צאריצין). עס זיינען ארעסטירט געווארן די ס. ר.׳ן יעז און צעדערבוים, י. צעדערבוים, קראניכפעלד, ראפּפּארט, שערמאן, א. בלאך, ל. בלאך, ס. בליעכמאן, ציצערין, קאצאראווסקי, אדיל און אנדערע. די אלע ארעסטירטע האָט מען אריבערגעפירט אין טורמע. פון די ס. ר.׳ן האָט מען ארעסטירט: אבאקין, שין, סעמיאָנאָוו, פּאָפּאָוו און שטער־לינג.

אדעס.—א) דעם 19טן אָקטאָבער לעצטן יאָר זיינען ארעסטירט געווארן צענדליקער מענשן פון דער פוילישער און אוקראיִנישער אינטעליגענץ, וועלכע ווערן באשולדיקט אין אָנגעגריפן צו אלערליי נאציאָנאל פאָליטישע אָרגאניזאציעס.

ב) דעם חבר פּאוולאָוויטש (ס. ר.) וועל כער נעפינט זיך איצט אין שפּיטאָל נאָך א שווערער אָפּערא־ציע האָט באזאכט ג. פ. אז מען האָט אים טראָץ זיין ערנסטן פיזיש צושטאנד אויסגעפאָרשט א ליינגערע צייט.

4. אין פארשיקונג

ח׳ זרובבל אינזיריליכ׳ן, א מיטגליד פון דעם לענאל געוועזענעם "החלוץ", וועל כער איז אָפּגעזעסן דריי יאָר אין פאָ־ליטאזיאטאָר און איז פארשיקט אין וווארן ניט געקוקט אויף זיין שוואכן גע־זונט אין איינעם פון די ווייטסטע און פייגלאכסטע ערטער אין סיביר — אין טורוכאנסק, איז ניט לאנג אויבערגעווארן פון געווארן צוזאמען מיט דער חברה אילה מלכבה (זי איז אויף אָפּגעזעסן דריי יאָר אין פאָליטאזיאלאטאָר און דערנאָך אין פארשיקונג) אין א קליינעם פונקט "טאָלסטינאָס", וועלכער געפינט זיך א מרחק פון העכער 1500 קילאָמעטער פון טורוכאנסק אָדער מער ווי דריי טור־זענט קילאָמעטער פון קראָסנאיארסק — די נאָענטסטע אייזנבאן סטאנציע (פון מאָסקווע איז דער פונקט העכער אכט טוי זענט קיל. ווייט).

"טאָלסטינאָס" געפינט זיך ניט ווייט פון דעם ברעג פון דעם צפונ׳דיקן אייז־אקעאנוס. זומער קומט מען צו צו דעם פונקט אויף א דאמפּפער מיטן טייף יע־ניסיי און ווינטער אויף הירשן.

"טאָלסטינאָס" דינט נאָר אלס סטאנ׳־ציע פאר פישער און יעגער. דער לעבן דאָ איז זייער א שווערער. די פאָסט קומט זעלטן ווען אָן. די חברה מלכובה ארבעט אלס דאָקטאָר אין דעם ארטיקן מעדיצינישן פונקט.

5. באקו

(אין קעלער פון ג. פ. אוו.)

שוין א ליינגערע צייט באקומען מיר גרויזאמע ידיעות ווענן די תנאים אין וועלכע עס קומט אויס צו זיצן אין קעלער פון דער ג. פ. אוו. אין באקו. צענדליקער אונזערע חברים זיינען אין משך פון די לעצטע 4-5 יאָר אָפּגעזעסן אין אים צו א ליינגערער צייט ביי אוממענשלאכע באדינגונגען. די מיטלען, וואָס ג. פ. אוו. קרבנות וועגן ס׳איז ידיעות, זיינען אינ׳ם קוויטיצע מיטלען. מען שלאָגט און מען ווילדעוועט אויף דער ארעסטירטע. ניט איין מאָל האָבן אונזערע חברים דער־לערט אין קלעטערן אין באקו. דאָס איז איינע פון די פיל העלדישע עפּיזאָדן, וואָס מען דערציילט ווענן אים. צו דעם איז ער א טיכטיקער ארטיקל אונטער א שרייענדיק קעפּל: "די נאציאָנאלע היים, באגרעניצט מיט באדן און נפשות, א געשפרעך מיט ה׳ חאנ׳קין".

איידער מיר ציטירן דעם דיאלאָג, דארף מען זאָגן עטלאכע ווערטער ווענן די צוויי פערזאָנען, וואָס האָבן אים גע־פירט. יהושע האנקין, זייער א פאָפּולע־רער איד אין ארץ־ישראל, איז אחער געקומען מיט א האלבן יארהונדערט צור ריק און ער האָט געבראכט מיט זיך א באדייטנדע, לויט יענער צייט מיטלען. ער האָט זיך באשעפטיקט אויסשליסלאך מיט קויפן באדן, און דאָס רוב באדנס, וואָס געפינען זיך איצט ביי אידן, זיי־נען דורכגעגאנגען דורך זיינע הענט. ער האָט געקייפט פאר דעם נאציאָנאל פאנד, פאר געזעלשאפטן און יחידים. ער איז אינ׳בערהויפט זייער פאָפּולער צווישן די אראבער: "כאוואדשע האנקין" (הער האנקין) ווייס יעדער; עס איז דוכט זיך נישטאָ קיין איין אראבער אין ארץ־יש־ראל וואָס זאָל אים ניט קאָנען, אדער לפחות, וואָס זאָל ניט האָבן געהערט פון אים. צוזאמען מיט זיינע גרויסע באדן קניות, וועלכע זיינען צומאָל געווען ריזיקע, און די ארעענטאלישע פאנטאזיע האָט זיי נאָך לעגענדאריש פארגרעסערט, האָט נאָך פיל מיטגעהאלפן זיין פאָפּולאָ־ריטעט, זיין אומדערשראָקנקייט און דרייסטקייט, וואָס ווערט הויך געשעצט אויפן אריענט. די אראבער דערציילן פיל מעשיות ווענן זיין וואונדערלאכער העל־דישקייט, זיי דערציילן, למשל, אז איין מאָל איז כאוואדשא האנקין געריטן אויף זיין טייערן אראבישן פערדל. און ער האָט זיך באגעגנט מיט א טויבן וויינ׳קעל אויף אזעלכע פאלן שטעלן זיי אָפּ. בעשן מכלומרשט פייער צו פארריכטן אן זיי ראבירן אָפּ. זיי האָבן אויף ביי ה׳ חאנ׳קין׳ען געבעטן צו שיקן זייערע פארטרעטער צו דער דאָזיקער קאנפערענץ. אָט די פארטרעטער וועלן דערפאר אויסדריקן די מיינונג פון כמעט אלע אידן פון שטאָט פאראינטערעסירט אין דער פראגע, ווי די מיינונגען זאָלן ניט זיין פארשיידן.

מיר ווייסן ניט, וואָס דער "פופצענער קאָמיטעט" האָט אויסגעפונען ווענן דעם סכסוך, וועלכער צד איז אין זיינע אויגן מער גערעכט. און וועל־כער מער אומגערעכט. אויף וויפל אונז איז אָבער באקאנט, זיינען די מיינ־טע מיטגלידער פונ׳ם קאָמיטעט מענשן וואָס זיינען ניט געווען פארוויקלט און אויף וועלכן ס׳איז אופן פערזענלאך פאראינטערעסירט אין דעם סכסוך, און זייער באריכט דארף זיין אן אומפארטייאישער.

אויף דער קאָנפערענץ האָבן זיכער ביידע צדדים א גלייכע געלעגנ־הייט צו זיין פארטראָטן. זיי וועלן האָבן די געלעגנהייט אין דער רואיקער רער קאָנפערענץ אטמאָספערע דורכשמועסן זיך און צוזאמען ריידן זיך. עס קאָן דאָך זיין סוף־כל־סוף, אז די מחלוקת איז געווען ניט ווערט מאָס א גרויסער מאָס א רעזולטאט פון מיספארשטענדענישן, וועלכע קאָנען אין באזונדערע שווערע קייסן אויסגעגלייכט ווערן ביי א געמיינשאפטלאכער בארעטונג.

און דאָס דארף זיין דער ציל פון דער קאָנפערענץ: אויסהערנדיק די באריכטן און די רעקאָמענדאציעס פונ׳ם "פופצענער קאָמיטעט", און באקאָנענדיק זיך אלזייטיק מיט דער לאגע, געפינען אן אויסוועג פון דער לאגע, צו דער צופרידענהייט פון ביידע צדדים.

דאָס מוז זיין א פרייוויליקער אָפּמאך פון די צדדים. ווייל קיין מיטל ארויפצוצווינגען באשלוסן זיינען דאָ נימאָ.

מיר זיינען זיכער, אז די בעסערע פירער פון ביידע צדדים פארשטייען גאנץ גוט וואָס פאר א חורבן עקשנות קאָן דאָ ברייגנען אינ׳ם היגן אידישן געזעלשאפטלאכן לעבן. אין די אינטערעסן פון טובת הכלל וועלן זיי דערפאר מוזן פארבויגן פערזענלאכע אמביציעס און איינגיין אויף פשרות.

נו, זיכער זיינען דאָ אין עס וועלן פארבלייבן א צאָל טומל־מאכער, וועמען דער גאנצער ענין גייט בלויז אָן אויף אזויפיל, אויף וויפל דאָס גיט זיי א געלעגנהייט צו טומלען זיך. זייער צאָל פון ביידע זיינען, האָפן מיר אָבער, איז קליין. און נאָכדעם ווי די שטאָט וועט אויסדריקן איר מיינונג דורך דער היינטיקער קאָנפערענץ, וועלן די טומל־מאכער פארלירן דעם באָדן פון אונטער די פיס.

די קאָנפערענץ דארף מאכן א סוף צו דעם רואינירנדיקן בשר־כשר קאמף, וואָס איז א שאנד פאר׳ן גוטן נאָמען און אינטעליגענץ פון ווינניפעגער אידישן עולם. מיר האָפן, אז די וועט דעם דאָזיקן צ׳ל דערגרייכן, און ווייל־פעגער אידן וועלן קאָנען זייער קהל׳שע ענערגיע אָנווענדן אויף קאָנסטרוק־טיווע ארבעטן, אנשטאט צו פארשווענדן זי אויף אומפארוכטבארער בשר־כשר מחלוקת.

נאָכ׳ן סעזאָן פון "גוטן ווילן"

דער ווינניפעגער שטאָטראט פון לעצטן יאָר האָט פארענדיקט זיין טערמין מיט א ברייטסטיקן אקט: אויף זיין לעצטער זיצונג האָט ער אנ־גענומען א באשלוס צו פארקירצן די ארבעטס שעה׳ן פון אלע שטאָטיקע אנגעשטעלטע. קארנע טויזנט אין צאָל, פון 55 אויף 44 שעה א וואָך, ניט פארקלענערנדיק זייערע געהאלטן.

נאָך איידער אָבער מען האָט צייט געהאט דורכצופירן דעם באשלוס אין לעבן, איז געקומען דער נייער סיטי קאונסיל און האָט אויף זיין ערש־טער זיצונג צוריקגעצוויגן דעם באשלוס. א צאָל ראטמענער, וואָס האָבן פאר קריסמעס געשטימט פאר א פארקירצונג פון די שעה׳ן, האָבן איצט, נאָך קריסמעס, געשטימט קעגן: ס׳איז דאן אפנים געווען אן אנאפל פונם׳ קריס־מעס געיסן, וואָס האָט זיך שוין אויסגעוועפט . . .

די אלדערמען וואָס האָבן געפאָדערט און גע׳פיעל׳ט די צוריקציאונג פון דער דאָזיקער גרויסמוטיקער תקנה, טענה׳ן, אז דער ענין וואָלט גע־דארפט קאָסטן דער שטאָט ניינציק טויזנט דאָלאר מיט אזויפיל סענטן א יאָר. צו פארפילן דעם פארלוסט פון ארבעטס שעה׳ן דורך נייע אָנגעשטעל־טע, די ארבעטער אלדערמען, וואָס זיינען דורכאויס פאר דער פארקירצונג, טענה׳ן, אז דאָס וואָלט באשעפטיקט׳ נאָך א צאָל פערזאָנען, וואָס דארפן אלצאיינס קריגן ארבעטסלאָזיקייט שטיצע.

דער אמת איז צווישן ביידן. עס וואָלט ניט געקאָסט וויפל דער ער־שטער צד שאצט אָפּ, ווייל אָנגעשטעלטע וואָס ארבעטן קירצערע שעה׳ן פּראָדוצירן מער ארבעט אין די זעלבע שעה׳ן, און דער חשבון פונ׳ם צווייטן צד איז ניט ריכטיק, ווייל אן ארבעטסלאָזנס שטיצע איז ווייניקער, ווי דער געהאלט פון אן אָנגעשטעלטן.

דער שטאָט וואָלט עס געקאָסט טאקע, לאָמיר אָפּשאצן, א פופציק טויזנט דאָלאר א יאָר. איז עס אָבער ניט כדאי? דארף ניט זיין די שטאָט דער מוסטער באלעבאָס פאר אירע אָנגעשטעלטע, באזונדערס איצט, ווען עס ווערן אומעטום געמאכט ערנסטע פארזוכן צו שניידן דעם לעבנס שטיי־גער פון די ארבעטער, וואָס דראָעט מיט געפאר אונזער גאנצן עקאָנאָמישן לעבן?

55 שעה א וואָך — דאָס זיינען סוועט־שאפ שעה׳ן, ניט ווירדיק פאר א שטאָט. אין א סך פריוואטע אונטערנעמונגען זיינען שוין ארבעטער ניט צופרידן אפילו מיט 44 שעה א וואָך. מיר צוזייפלען, אויב אין ווינניפעג זיי־נען דאָ פריוואטע אפיסעס וואו אָנגעשטעלטע זאָלן זיין געצוואונגען צו אר־בעטן 55 שעה א וואָך.

ס׳איז א חרפה פאר ווינניפעג . . .

(פארזעצונג)

אין דער ווייטער אנטיילנעמער אין דעם געשפרעך — איסא־על־איסא, דער רע־דאקטאָר פון דער צייטונג "פאלעסטין", איז א שארפער זשורנאליסט און איינ׳ם פלוסרייכער מיטגליד פון דעם אראבישן אויספיר־קאָמיטעט. ער איז אויך פאָפּו־לער אין דער אזוי גערופענער אראבי־שער באוועגונג.

על־איסא דערציילט אינם דערמאָנטן ארטיקל, אז איינער פון זיינע פריינט האָט אים איינגעלאדן אויף א גלעזל טיי. ער האָט דיר איינלאדונג אָנגענומען און ער איז געקומען, אָבער ווי גרויס איז געווען זיין פארוואונדערונג, ווען ער האָט געטראָפן דעם "שרעק פון די אראבער" און זויל פון דער נאציאָנאלער היים" ה׳ חאנקין! ער האָט געדייטקט, אז דאָס איז צופעליק, אָבער עס האָט זיך ארויס־געוויזן, אז זיין פריינט האָט דאָס געטאָן מיט א מיין, ווייל ער האָט מורא גע־האט אז עו׳ — על־איסא — זאָל זיך ניט אָפּזאָגן פון צו באגעגנען זיך מיט חאנקין׳ען. ער שילדערט זיין אויסערלא־כען אויסזעען, א זער טראגט לאנגע האר און אז ער איז ענלאך צו קריסטוס׳ן, נאָך א ביילד פון א רוסישן מאָלער. דער־ביי ניט פון א שטיקנדע. אין קעלער איז א ליינגערע צייט. פיליייכט האָט ער א טונקעלער קאָרידאָר אין קעלער, און א טונקעלער קאָרידאָר אין קעלער, אין א ווייטן ווינקל, ווען ער האָט 80-90 מעטר די ליינג צעטיילט דעם קע־לער אויף צוויי טייל. די קאָמערן פון דער צווייטער צום דעם טראָטואר און פון דער צווייטער אין טייל ליינען ארויס צום נאס אונטער איינגעגאנגען. גראָטעס הויף. אויסער דיי געוויינלאכע אזערנע שילדן. די לופט נייט אריין אין די קאָמערן דורך לעכער, געמאכט אין טראָטואר און אויף פון דעם פייכטן און שמוץ׳דיקן קאָרידאָר.

נאָך א שטריינענדן אונטערזוכונג האָט מען מיך אריינגעפירט אין דעם "חינט־קאסטן", א קליינער צימער אָן פענסטער אין אָן א דאך, וועלכער געפינט זיך אין קאָמעדאטור. אין א פאָר שעה׳ן נאָכדעם האָט מען מיך אריבערגעפירט אין א קע־מערל אין קעלער 4½ ביי 4 מעטער. די ווענט פון דעם קאָמער זיינען נאסע, טראָגן מיט זיך א רעוואלווער. אין קעלער איז א לופט א שטיקנדע, וועלכער געפינט זיך אויף אונטער דעם טראָטואר. ס׳זיינען געזעסן דארט אכט אראָסטירטע.

א דאנק די באדינגונגען פון זיצן אין אזא קאָמער האָבן זיך אויסגעשאטן אויף דעם גוף פון יעדן פארשיקטן פיל וואנ׳־דען. אין בית־הכסא פלעגט מען אונז ארויספירן אויף געצייטלט מינוטן דריי מאָל א טאָג, דעם ערשטן מאָל — אין דער צייט פון 12.20-3 אזייגער ביי דער נאכט, פון 10 ביז 12 אינדערפרי און פון 5 ביז 7 פארנאכט. דעם פנים און די הענט פלעגט מען קאָנען וואשן נאָר ביי דער נאכט. ווען אין אינער פון אונז האָט זיך געפרואוט איינוואשן זיך ביי טאָג פלעגן אים די וועכטער באפאלן מיט זיר־לעריין און פארמאכן באלד אלע קראָ־נען.

פאראן אָבער אויף קאָמערן פון וואנען מען פירט די ארעסטירטע ניט ארויס אפי־לו אין בית־הכסא אין זיי מוזן זיך באַ־נוגן נאָר מיט דער באוואוסטער "פּאָר־שאָ", וועלכע מען פלעגט דערלויבן ארויספירן נאָר דאן ווען זי איז געווען א פולע. נאָר איין מאָל אין וואָך — פרייטאָג — פלעגט מען דערלויבן קרר־בים ברייגנען די ארעסטירטע עסן.

ווען אן ארעסטירטער ווערט קראנק האָט דער טורמע דאָקטאָר קיין רעכט אריבער פירן אים אין א "שפּיטאָל" אָן דער דערלויבעניש פון דעם אויספאָרשער. דער "שפּיטאָל" באשטייט פון צוויי קאָ־מערן אין דער ג. פ. אוו. וועלכע זיינען באשטימט פאר די קראנקע. מיט מיר אין קאָמער איז געווען איינער וועלכער האָט שטארק געלילטן אויף רומאטיזם. דער דאָקטאָר האָט פאראָרדענט אריבערפירן אים אין דעם "שפּיטאָל", ווייל דאָס וויי־טערדיקע זיצן אין א פייכטן קאָמער — איז געפעלאָן פאר אים. דער רעזולט איז שער האָט אָבער דאָס ניט דערלויבט.

טאָג און נאכט פלעגט ברענען א טוג־קעלע עלעקטרישע לעמפּל. די אויגן טוען וויי. ס׳איז אוממעגלאך ביי דער נאכט איינצושלאפן. די נערוען זיינען אָנגעצוי־גען און דאָס עלעקטרישע ליכט נעמט דיך דורך און עסט אויף.

אין קעלער איז דאָ א קאָמער, וועל־כער טראָגט דעם נאָמען "וואנע צימער". פינף טריט די ליינג און דריי א ברייט. ביים פענסטער שטיט א וואנע פול מיט וואסער, וועלכע פארנעמט די גרעסטע טייל פון דעם קאָמער. ניטאָ קיין שטול אין קיין טיש. ניט איינמאָל זיינען דארט אלס שטראָף געזעסן אונזערע חברים. למשל, דעם חבר אהרן האָט מען ענדע 1926 פארזעצט אויף דריי טעג. פון "וואנ־נע" האָט מען אים גערופן אין דער ג. פ. אוו. אויף א חקירה און מען האָט אים ניט געזעסן די חברים נחום און שמואל.

חבר יעקב האָט דערקלערט א הונגער־סטרייק אלס פּראָטעסט קעגן דעם פּראָוואָ־פון דער ג. פ. אוו׳ן. אויף דיין אים שטי־מינעלן ענין, דאָן האָט מען אים אריבער־געפירט אין איינעם פון די ערנסטע אין קעלער קאָמערן — נומער 23. ער האָט צוגענומען עלף טעג. מען האָט ביי אים אָנגענומען די קיסן אין דיר דעקע און ער האָט געזעסן אויפן אין דער ווענט אויף